REGIOPLAN

MONITOR DAGINDELING ESF-3

De eerste ronde: 27 experimenten
Verslag van de eindmeting 2003

- eindrapport -

drs. M. Moll

Amsterdam, maart 2004
Regioplan publicatienr. 1043

Regioplan Beleidsonderzoek
Nieuwezijds Voorburgwal 35
1012 RD Amsterdam
Tel.: 020 - 5315315
Fax : 020 - 6265199

Onderzoek, uitgevoerd door Regioplan Beleidsonderzoek in opdracht van Dagindeling/DCE (Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid).

INHOUDSOPGAVE

1 Inleiding 1
1.1 27 experimenten Dagindeling ESF-3 1
1.2 Monitor Dagindeling 2
1.3 Leeswijzer 3

2 Experimenten en resultaten 5
2.1 Het bereiken van het doel 5
2.2 Tevredenheid over de bereikte resultaten 6
2.3 Continuering van producten en diensten 7

3 Overdragen en verspreiden van resultaten 9
3.1 Producten en diensten 9
3.2 Organisaties 10
3.3 Belangstelling van de politiek en beleidsmakers 10
3.4 Verspreiding van de resultaten 12

4 Doelgroep 13
4.1 Eindgebruikers 13
4.2 Het bereik van de doelgroep 14

5 Publiciteit 17
5.1 Frequentie van de publiciteit 17
5.2 De effecten van de publiciteit voor projecten 18

6 Samenwerking 19
6.1 Samenwerking met projectpartners 19
6.2 Nieuwe samenwerkingspartners 20

7 Aandachtsgebied 21
7.1 Thema 21
7.2 Focusgroepen 21

8 Tevredenheid 25
8.1 Tevredenheid over Projectteam Dagindeling ESF-3 25
8.2 Tevredenheid over Nederlands Instituut voor Zorg en Welzijn 26
8.3 Tevredenheid over de B&A Groep 27
8.4 Tevredenheid over de experimenten 27

9 Samenvatting 29
9.1 Bereikte resultaten 29
9.2 Overdragen en verspreiden van de resultaten 29
9.3 Het bereik van de doelgroep 30
9.4 Publiciteit 30
9.5 De samenwerking met projectpartners 30
9.6 Het aandachtsgebied 31
9.7 Tevredenheid 31

1 INLEIDING

1 procent van het Nederlandse ESF-3-budget is beschikbaar voor experimenten Dagindeling. Het projectteam Dagindeling ESF-3, van de afdeling Dagindeling/Levensloop van de Directie Coördinatie Emancipatiebeleid van het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid, organiseert een jaarlijkse aanvraagronde. Het ESF-3-budget voor dagindeling is specifiek ingezet voor taakcombineerders met een laag inkomen en voor allochtone taakcombineerders. Het gaat om experimenten die in de lokale, regionale praktijk oplossingen ontwikkelen en uitproberen. In de eerste ronde (2002) zijn 27 experimenten gestart in vier aandachtsgebieden.

1.1 27 experimenten Dagindeling ESF-3

De 27 experimenten Dagindeling ESF-3 zijn verdeeld over vier thema's (tabel 1.1). De experimenten die op hetzelfde thema experimenteren komen driemaal per jaar bijeen in een focusgroepbijeenkomst. In deze kennisgroepen hebben experimenten de gelegenheid informatie uit te wisselen en van elkaars problemen en oplossingen te leren. Daarnaast organiseert het Projectteam Dagindeling expertmeetings op de thema's.

- De experimenten van het aandachtsgebied *allochtone taakcombineerders*, hebben oplossingsmogelijkheden gezocht voor de problemen die allochtone huishoudens en vrouwen tegenkomen bij het combineren van arbeid- en zorgtaken.
- De experimenten *kleinschalig zorgondernemerschap* zoeken oplossingen voor het gebrek aan kinderopvangmogelijkheden in minder dichtbevolkte gebieden of ontwikkelen nieuwe dienstverlening voor taakcombineerders. In franchiseconstructies worden vrouwen (en mannen) opgeleid tot zelfstandig ondernemer in de kinderopvang, thuiszorg of huishoudelijke dienstverlening.
- In het *landelijk gebied* zijn de voorzieningen wat betreft openbaar vervoer, winkels en kinderopvang vaak schaars. Experimenten hebben als doel het creëren of terugbrengen van belangrijke voorzieningen in kleine dorpskernen. Het gaat hierbij bijvoorbeeld om nieuwe diensten in dorpshuizen of kruisgebouwen.
- De *implementatietrajecten* verspreiden de resultaten van eerdere experimenten van de Stimuleringsmaatregel Dagindeling. Een aantal van deze projecten heeft bruikbare oplossingen en producten voortgebracht die in het afgelopen jaar zijn verspreid in gemeenten, bedrijven of organisaties.

Vier van de implementatietrajecten zijn om redenen van thematische verwantschap in de drie andere focusgroepen ondergebracht. Tabel 1.1 geeft een overzicht

Tabel 1.1 Aantal projecten naar thema, in absolute aantallen

Focus-groep	Thema	Aantal projecten	Waarvan implementatie trajecten
A	Allochtone taakcombineerders, diversiteit en dagindeling	5	1
B	Kleinschalig zorgondernemerschap	5	1
C	Landelijk gebied	6	2
D	Implementatietrajecten	11	11

1.2 Monitor Dagindeling

Regioplan Beleidsonderzoek monitort de voortgang van de experimenten door tweemaal per jaar per e-mail een vragenlijst aan de projectleiders van de experimenten te sturen. Deze voortgangsrapportage loopt gelijk op met de inhoudelijke en financiële rapportage die de experimenten aan het team Dagindeling ESF-3 leveren. De projecten zijn in november 2002 gestart. In april 2003 heeft een tussenmeting plaatsgevonden en in november 2003 de eindmeting. In de eindmonitor is aan de projecten gevraagd om te rapporteren over de gehele projectperiode en niet alleen over het halve jaar dat is verstreken sinds de tussenmeting in april 2003.

Na het verlopen van de sluitingstermijn is er verschillende malen via e-mail en telefoon gerappelleerd wanneer experimenten de vragenlijst nog niet hadden geretourneerd. Wanneer een geretourneerde vragenlijst niet volledig of niet accuraat ingevuld was, zijn de vragen opnieuw aan de projectleiders toegezonden met een korte toelichting op de vragen.

Van de 27 projecten hebben 26 experimenten de vragenlijst teruggestuurd. Eén experiment van het thema *kleinschalig zorgondernemerschap* is gedurende de looptijd van het project gestopt. De gegevens van dit experiment zijn niet meegenomen in het eindrapport.

Naast de eindmonitor is er ook een tevredenheidsenquête aan de experimenten gestuurd, waarin verschillende onderwerpen aan bod zijn gekomen. Deze vragenlijst werd in principe alleen naar Regioplan teruggestuurd, om zo de anonimiteit van de experimenten te bewaken. 25 experimenten hebben deze enquête ingevuld.

1.3 Leeswijzer

In dit rapport komen in hoofdstuk 2 en hoofdstuk 3 achtereenvolgens de resultaten van de experimenten en de overdracht van de resultaten aan bod. Doelgroep en bereik worden in hoofdstuk 4 beschreven. In hoofdstuk 5 staat publicitaire aandacht die de experimenten hebben gekregen centraal en in hoofdstuk 6 de samenwerking met de projectpartners. Beleidsontwikkelingen in het aandachtsgebied en de ervaringen in de focusgroepen worden in hoofdstuk 7 beschreven. Hoofdstuk 8 geeft de tevredenheid van de experimenten weer, over het Projectteam Dagindeling ESF-3 en de ondersteuning door NIZW en B&A Groep. In dit hoofdstuk komen ook de waardering van de adviseurs van het team Dagindeling ESF-3 voor de experimenten en de resultaten van de experimenten aan bod. Het laatste hoofdstuk geeft een korte samenvatting van de uitkomsten.

2 EXPERIMENTEN EN RESULTATEN

In dit hoofdstuk worden de resultaten van de experimenten besproken. Er wordt ingegaan op de vraag of de experimenten hun doel hebben bereikt, of de experimenten tevreden zijn over de resultaten en of deze resultaten na afloop van de subsidieperiode blijven voortbestaan.

2.1 Het bereiken van het doel

Bijna alle experimenten (96%) geven aan dat zij erin geslaagd zijn hun doel volledig of deels te bereiken (figuur 2.1). Zij hebben de beoogde producten of diensten binnen de looptijd van het project gerealiseerd of zullen dit kort na het afsluiten van de projectperiode doen.

Figuur 2.1 De mate waarin experimenten hun doel hebben bereikt, in percentages

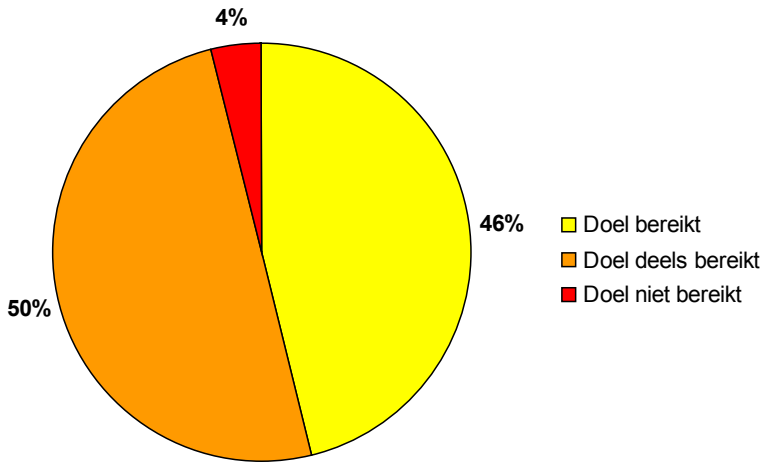

Bij het uitvoeren van het experiment zijn veertien projecten tegen problemen aangelopen die maken dat zij hun doelen niet of niet volledig hebben kunnen behalen. Deze redenen liggen veelal op het economische of maatschappelijke vlak.

Doordat de conjunctuur in Nederland in het afgelopen jaar is teruggelopen, lijken bedrijven en organisaties in het afgelopen jaar minder bereid te zijn geweest om risico's te nemen en tijd of geld aan projecten rondom de combinatie van arbeid- en zorgtaken te besteden.

Vier projecten geven expliciet aan dat het draagvlak voor hun product of dienst is verminderd of geheel verdwenen. Een andere factor die door de projecten is genoemd, is de looptijd van de projectperiode, de beperkte tijd in de voorbereidende fase (twee keer genoemd) en in de uitvoerende fase (zes keer genoemd) van het project. Een andere belemmering vormen de onvoorziene omstandigheden binnen de organisatie die het experiment uitvoert of buiten deze organisatie. Door deze onvoorziene omstandigheden hebben negen projecten hun doel niet volledig kunnen bereiken.

Experimenten die gedurende het project tegen problemen zijn aangelopen, hebben actief naar oplossingen gezocht om deze problemen te overwinnen. Dit is veelal gebeurd door het projectplan bij te stellen (negen keer) of door nieuwe samenwerkingspartners te zoeken (zes keer). In sommige gevallen was het relatief eenvoudig om via een andere weg toch het beoogde doel te bereiken, maar andere projecten hebben hun oorspronkelijke doel geheel moeten laten varen. Dat wil echter niet zeggen dat zij het experiment hebben stopgezet. Over het algemeen is gezocht naar een manier om toch de kennis en ervaringen over de oplossingen voor de dagindelingsproblematiek te verspreiden, ook wanneer het oorspronkelijke doel niet of niet volledig bereikt kon worden. Eén experiment, van de 27 experimenten, heeft ervoor gekozen om halverwege de projectperiode alle activiteiten te stoppen, omdat het doel zoals dit in het projectplan was gesteld niet haalbaar bleek.

2.2 Tevredenheid over de bereikte resultaten

Over het algemeen zijn de experimenten bijzonder tevreden met de resultaten die zij hebben geboekt. Zij vinden dat zij creatieve oplossingen hebben gevonden en dat hun producten de combinatie van arbeid- en zorgtaken vergemakkelijken. Ook zijn zij van mening dat de samenwerkingsverbanden die zij zijn aangegaan voor het uitvoeren van de projecten bijdragen aan het vinden van oplossingen voor de dagindelingsproblematiek en dat de resultaten breed implementeerbaar zijn (tabel 2.1).

Tabel 2.1 Tevredenheid over de geboekte resultaten van het experiment, in absolute aantallen

	Positief	Neutraal	Negatief
Producten vergemakkelijken combineren arbeid- en zorgtaken	20	3	2
Creatieve oplossingen voor combineren arbeid- en zorgtaken	20	4	1
Samenwerkingsverbanden vergemakkelijken combinatie taken	18	3	3
Resultaten zijn breed implementeerbaar	19	4	2
Problematiek combinatie arbeid- en zorgtaken op agenda gezet	14	8	2

Op de vraag met welk rapportcijfer, tussen de 1 en 10, de experimenten zichzelf waarderen, heeft men zichzelf gemiddeld een 7,8 gegeven. Het laagste cijfer dat een experiment zichzelf heeft gegeven is een 5 en het hoogste een 10.

2.3 Continuering van producten en diensten

De experimenten hebben gedurende een jaar financiering van het Ministerie van SZW uit de regeling Dagindeling ESF-3 ontvangen. Sommige experimenten hadden als doel om tijdens de subsidieperiode een product of dienst te creëren dat voort blijft bestaan nadat de financiering stopt. Andere experimenten hadden een afgebakend doel en deze projecten hadden niet de intentie om na afloop van de subsidieperiode te blijven bestaan. Voor 27 procent van de experimenten is het doel binnen de subsidieperiode bereikt, zij worden na afloop van de subsidieperiode niet gecontinueerd. 45 procent van de experimenten gaat geheel of gedeeltelijk door. Het project wordt uit andere bron gefinancierd of is onderdeel van beleid geworden. Van 12 procent van de projecten wordt een gedeelte van het experiment voortgezet, het overige deel stopt. Voor een aantal experimenten is het voortbestaan van het project nog onzeker (12%); dit hangt af van de financiering die zij na afloop van de subsidieperiode kunnen vinden. 4 procent van de projecten, dat is een project, is gedurende de looptijd van het project beëindigd, omdat het doel niet haalbaar bleek te zijn (figuur 2.2).

Figuur 2.2 Voortbestaan van het experiment na afloop van de subsidieperiode, in percentages

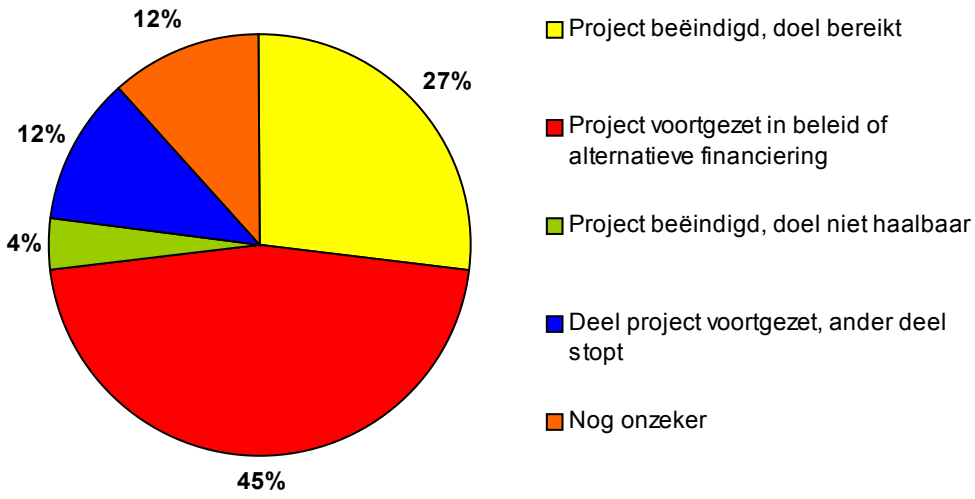

3 OVERDRAGEN EN VERSPREIDEN VAN RESULTATEN

In hoofdstuk 2 is besproken in hoeverre de projecten de beoogde resultaten hebben bereikt. In dit hoofdstuk wordt beschreven welke resultaten dit zijn en op welke manier de producten of diensten worden verspreid.

3.1 Producten en diensten

De projecten hebben als doel om overdraagbare producten en diensten te realiseren die door andere personen of organisaties overgenomen of geïmplementeerd kunnen worden. Uit de monitor komt naar voren dat de implementatietrajecten meer overdraagbare producten hebben gecreëerd dan de overige experimenten. Dit ligt in de lijn der verwachting, omdat de implementatietrajecten in een eerder stadium al een product of dienst hebben gecreëerd en dus in het project geen ontwikkelingsfase kennen. Zij hebben als specifiek doel het verspreiden van een bestaand product. Tabel 3.1 geeft een overzicht.

Tabel 3.1 Aantal projecten dat een overdraagbaar product heeft gerealiseerd in een bepaalde categorie, in absolute aantallen

	A	B	C	D
Behoefte-, knelpunten-, literatuuronderzoek, enquête en checklist	2	1	3	3
Marktverkenning, bedrijfsplan en modellen	1	2	3	2
Handboek, lesprogramma, instrumenten en methodiekbeschrijving	3	3	2	7
Website, expositie en video	0	2	3	3
Gids, folder en informatiebrochure	3	3	2	6
Anders	2	1	2	6
Totaal	11	11	13	27

A. Allochtone taakcombineerders B. Kleinschalig zorgondernemerschap C. Landelijk gebied D. Implementatietrajecten

De categorie ‘anders’ bevat producten als workshops en seminars. Deze worden direct geconsumeerd, maar het programma of de weerslag van de activiteit zou een bredere verspreiding kunnen krijgen.

Zeventien experimenten hebben door middel van een onderzoek of gesprekken de tevredenheid van de eindgebruikers over het ontwikkelde product of dienst gemeten. Over het algemeen is er geen verslag of rapport van deze bevindingen geschreven, maar zijn de resultaten meegenomen bij de algemene evaluatie van het project.

3.2 Organisaties

De projecten zijn er in geslaagd om producten te verspreiden onder verschillende categorieën afnemers. In de categorieën gemeente, bedrijven/organisaties en werknemersorganisaties zijn de meeste producten afgezet. De rijksoverheid en de provincie zijn in mindere mate bereikt. Organisaties in de categorie 'anders' zijn voornamelijk scholen. Dit zijn basisscholen, scholen voor voortgezet onderwijs en beroepsopleidingen.

Tabel 3.2 Aantal projecten dat een product heeft afgezet in een bepaalde categorie, in absolute aantallen

	Allochtone taakcombineerders	Kleinschalig zorgondernemerschap	Landelijk gebied	Implementatietrajecten
Rijksoverheid	0	2	3	2
Provincie	1	1	1	0
Gemeente	3	2	2	6
Bedrijf/organisatie	3	3	4	8
Werknemersorganisatie	3	3	4	8
Sector/branche	1	2	2	4
Anders	2	0	1	3
Totaal	13	13	17	31

Naast de vraag welke organisaties de producten overnemen, is ook aan de projecten gevraagd of er elders projecten zijn gestart die deels of volledig gebaseerd zijn op de opzet van het experiment. Zes projecten, bijna een kwart van de experimenten, geven aan dat er naar het model van het experiment elders initiatieven zijn gestart.

3.3 Belangstelling van de politiek en beleidsmakers

Een andere manier om de producten of resultaten van de projecten te verspreiden, is om deze onder de aandacht van politici of beleidsmakers te brengen.

Er is met name interesse voor de projecten geweest van gemeentelijke politici en in mindere mate van provinciale en landelijke politici. Voor zeven experimenten is er in het geheel geen interesse geweest van politici (figuur 3.1).

Figuur 3.1 Interesse van politici voor de projecten, in absolute aantallen

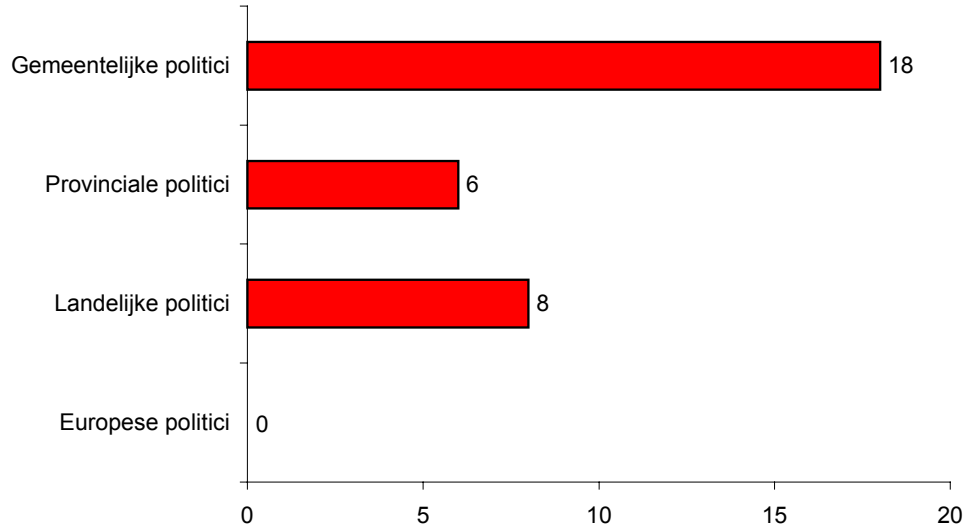

Beleidsmakers hebben in het afgelopen jaar interesse gehad voor bijna alle experimenten. Er is één experiment dat er niet in is geslaagd om de interesse van een beleidsmaker buiten de eigen projectorganisatie te wekken. Vijf experimenten hebben interesse gekregen van een beleidsmaker uit één categorie en de overige twintig experimenten hebben beleidsmakers uit verschillende categorieën voor de resultaten van het project weten te interesseren.

Figuur 3.2 Interesse van beleidsmakers voor de projecten, in absolute aantallen

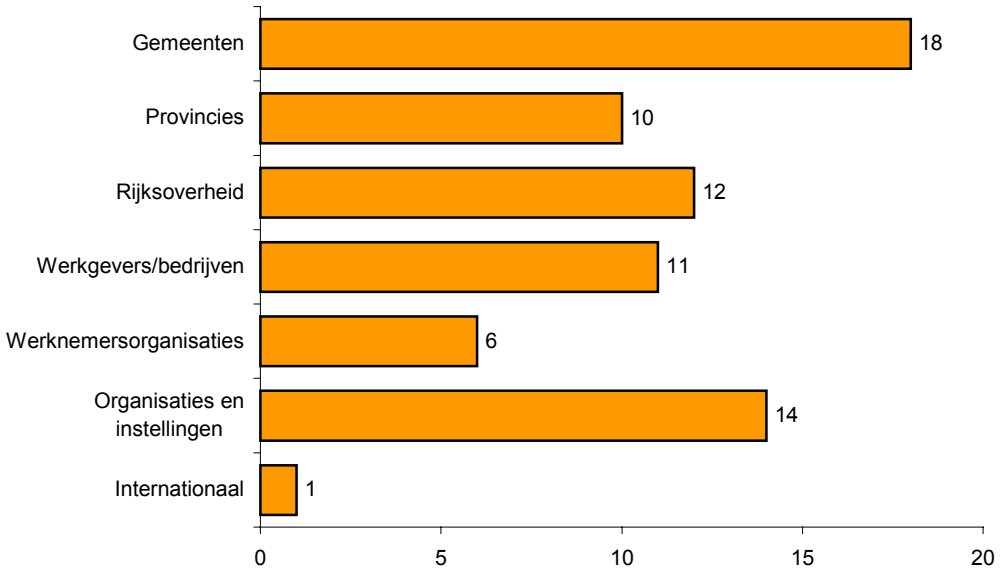

Wederom is de meeste interesse vanuit de gemeente gekomen, maar ook vanuit maatschappelijk organisaties is relatief veel interesse geweest van beleidsmakers. Eén project heeft interesse gehad van een buitenlandse beleidsmaker (figuur 3.2).

3.4 Verspreiding van de resultaten

De meeste experimenten streven ernaar om de resultaten van het project actief en gericht te verspreiden. Daarvoor maken zij gebruik van het netwerk dat ze reeds hadden voor aanvang van het project of dat ze met behulp van de samenwerkingspartners gedurende de looptijd van het project hebben opgebouwd. Voor sommige projecten bestaat het verspreiden van de resultaten uit het versturen van documentatie, maar andere projecten geven bijvoorbeeld voorlichting op locatie om het product onder de aandacht te brengen of toe te lichten. De resultaten worden over het algemeen direct na afloop van de subsidieperiode verspreid. Eén project is reeds gedurende de looptijd van het project bezig geweest met het verspreiden van de resultaten.

Figuur 3.3 Status van het verspreidingsplan van de resultaten, in percentages

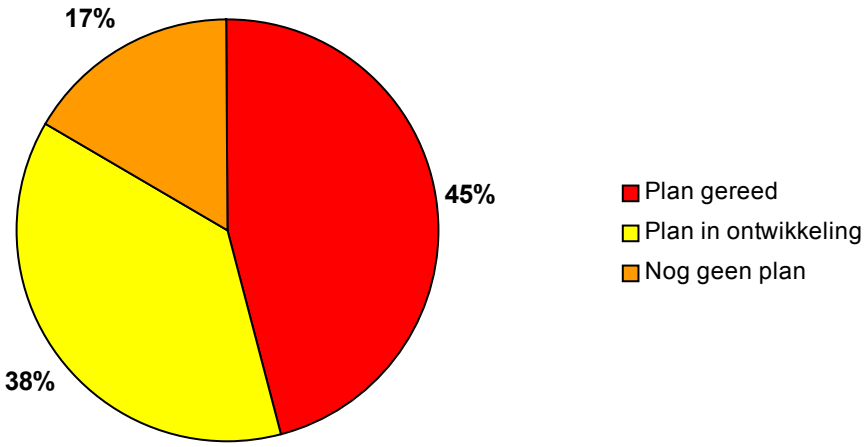

4 DOELGROEP

Naast organisaties die de gerealiseerde producten van het project overnemen, wordt getracht om de doelgroep die direct profiteert van het product te bereiken. Dit kunnen particuliere eindgebruikers, organisaties of overheden zijn. In de monitor is aan de experimenten gevraagd om de doelgroep die zij trachten te bereiken te kwantificeren en vervolgens aan te geven welk deel van de doelgroep zij feitelijk bereikt hebben. Voor verschillende projecten was het lastig om het bereik van de doelgroep vast te stellen. Als gevolg hiervan geven de cijfers in dit hoofdstuk alleen een indicatie voor het bereik van de experimenten.

4.1 Eindgebruikers

De grootste doelgroepen onder de particuliere eindgebruikers zijn de taakcombineerders met een laag inkomen, alleenstaande ouders en personen uit het landelijk gebied (tabel 4.1). In de praktijk bestaat er overlap tussen de groepen, een alleenstaande man of vrouw met kinderen van allochtone afkomst in het landelijk gebied bijvoorbeeld.

Tabel 4.1 Particuliere eindgebruikers naar omvang doelgroep en feitelijk bereik (alle projecten), in absolute aantallen

	Feitelijk bereik doelgroep	Aantal experimenten
Allochtonen	358	6
Alleenstaande ouders	474	9
Tweeverdieners	469	8
Taakcombineerders met laag inkomen	1397	10
Ouderen	363	5
Personen uit stedelijk gebied	455	5
Personen uit landelijk gebied	6790	6

In tabel 4.2 zijn de organisaties beschreven waarop de projecten zich bij het creëren van hun product hebben gericht. De meeste instellingen (559) zijn bereikt in de categorie maatschappelijke organisaties. Er zijn 265 MKB-bedrijven bereikt en vijf werknemersorganisaties. Voor de interpretatie van de gegevens kan men echter niet alleen op absolute cijfers afgaan. Er zijn in Nederland immers veel meer MKB-bedrijven dan werknemersorganisaties. Relatief gezien zijn er dus meer werknemersorganisaties bereikt dan bedrijven uit het MKB. Hierbij moet de kanttekening geplaatst worden dat dezelfde eindgebruikers soms door meerdere experimenten zijn genoemd. Er zijn bijvoorbeeld vijf projecten die een werknemersorganisatie hebben bereikt, maar dat wil niet zeggen dat dit vijf verschillende werknemersorganisaties zijn geweest.

Tabel 4.2 Organisaties als eindgebruikers naar omvang doelgroep en feitelijk bereik, in absolute aantallen*

	Feitelijk bereik doelgroep	Aantal experimenten
MKB bedrijven	265	7
Grootbedrijf	24	5
Werknemersorganisatie	5	4
Maatschappelijke organisaties of instellingen	559	17

* Eindgebruikers zijn hier vaak door meer projecten genoemd, waardoor ze meerdere malen in het totaal terechtkomen.

Projecten die als doel hadden hun product af te zetten bij overheden zijn erin geslaagd om Nederlandse overheden op verschillende niveaus te bereiken. De experimenten zijn er in geslaagd om 146 maal een gemeente te bereiken, 10 maal een provincie en 156 maal een onderdeel van de rijksoverheid. Er zijn geen internationale overheden beoogd of bereikt (tabel 4.3). Ook in deze tabel geldt de kanttekening dat experimenten er soms in geslaagd zijn om dezelfde organisaties te bereiken en dat er bijvoorbeeld niet per definitie tien verschillende provincies zijn bereikt.

Tabel 4.3 Overheden als eindgebruikers naar omvang doelgroep en feitelijk bereik, in absolute aantallen *

	Feitelijk bereik doelgroep	Aantal experimenten
Gemeente	146	13
Provincie	10	7
Rijk	156	4
Europees	0	0

* Eindgebruikers zijn hier vaak door meer projecten genoemd, waardoor ze meerdere malen in het totaal terechtkomen.

4.2 Het bereik van de doelgroep

Aan de experimenten is gevraagd of ze er in geslaagd zijn om hun doelgroep te bereiken. Zestien experimenten geven aan dat ze hun doelgroep bereikt hebben, acht experimenten hebben de doelgroep deels bereikt en één experiment heeft de doelgroep niet bereikt. De redenen waardoor de doelgroep niet bereikt zijn, komen overeen met de redenen die in hoofdstuk twee beschreven zijn met betrekking tot het behalen van de algemene doelstellingen van het project. Deze hebben voornamelijk te maken met economische en maatschappelijke ontwikkelingen die een nadelige invloed hebben gehad op de omstandigheden waarin de experimenten hebben geopereerd.

Om het bereik van de doelgroep vast te stellen, is met name gebruik gemaakt van een schatting. Daarnaast heeft men soms een onderzoek gedaan of is er een registratie bijgehouden.

Een andere manier om het bereik vast te stellen, is het benoemen van het feitelijk aantal contacten dat men heeft.

De projecten zijn er samen in geslaagd om 11.525 personen of organisaties te bereiken (tabel 4.4). Een belangrijke kanttekening die bij het bereik van de doelgroep geplaatst moet worden, is dat het voor veel projecten moeilijk is gebleken om de doelgroep af te bakenen. Zij hebben veelal een ruime schatting van het aantal particulieren of organisaties gegeven. Het afbakenen van de doelgroep bij organisaties is nauwkeuriger gelukt.

Tabel 4.4 Het bereik van de totale doelgroep, in absolute aantallen

	Feitelijk bereik
Particulieren	10.360
Organisaties en bedrijven	853
Overheden	312

5 PUBLICITEIT

In dit hoofdstuk wordt de publiciteit die het project of product heeft gehad, beschreven en wordt er onder andere ingegaan op de vraag of men tevreden is met de mate van publiciteit en of de publiciteit een positieve invloed op het project heeft gehad.

5.1 Frequentie van de publiciteit

Het merendeel van de projecten is er in geslaagd om gedurende de looptijd van het project de publiciteit te halen. Tien projecten geven aan dat ze zelf de publiciteit hebben gezocht, vier projecten zijn benaderd door de pers en negen projecten zijn op beide manieren in de pers gekomen. De meeste projecten geven aan dat ze er in geslaagd zijn om de geplande publiciteit te realiseren. Dertien projecten zijn hier volledig in geslaagd, elf projecten deels en twee projecten in het geheel niet.

De meeste pers is behaald op lokaal of regionaal niveau. Daarnaast is er in (vak)tijdschriften relatief gezien veel gepubliceerd. Opvallend is verder dat de projecten er vaak in slagen om meerdere malen via hetzelfde medium in de pers te komen (figuur 5.1).

Figuur 5.1 De mate van publiciteit die door de projecten is behaald, in percentages

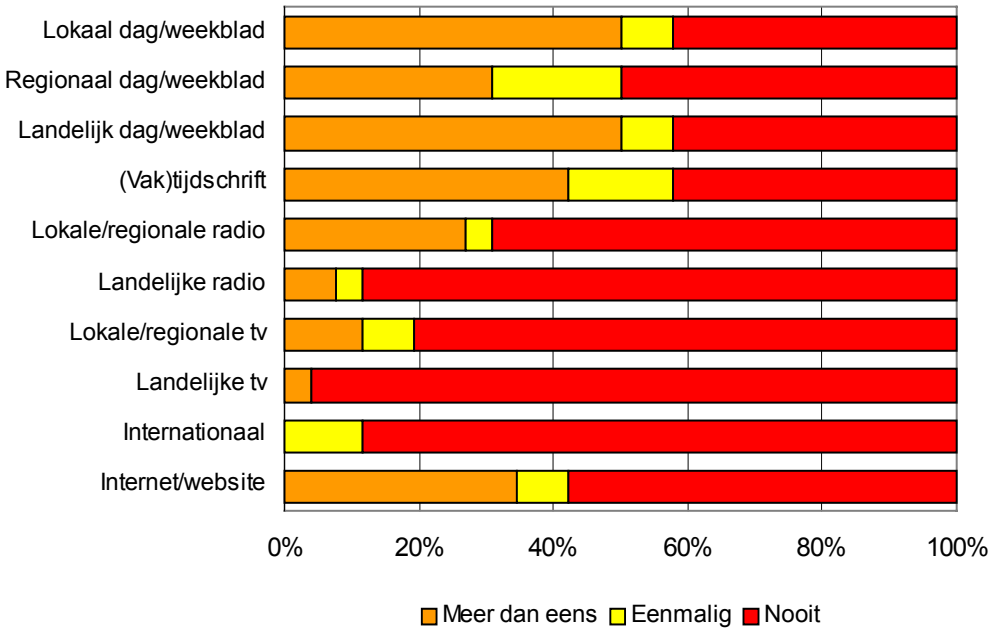

5.2 De effecten van de publiciteit voor projecten

De meeste projecten (18) zijn tevreden met de frequentie van de publiciteit die ze hebben behaald; zeven projecten zijn niet tevreden. Zij waren graag meer in de publiciteit gekomen, maar soms was er geen interesse vanuit de pers wanneer het project de publiciteit zocht.

De projecten die de pers hebben gehaald, geven aan dat deze aandacht vaak een positief effect op het project heeft gehad. Er ontstond op deze wijze meer bekendheid bij de eindgebruikers. Potentiële samenwerkingspartners en beleidsmakers werden daarnaast geattendeerd op het bestaan van het project. Vaak bleek dat publiciteit tot meer publiciteit leidde. Niet alle projecten hebben ervaren dat de publiciteit een positief effect op het project heeft gehad. Eén project heeft negatieve effecten ondervonden van de media-aandacht en zes projecten geven aan dat de publiciteit geen positieve en geen negatieve effecten heeft gehad. Over het algemeen geldt echter dat het in het voordeel van projecten is om actief de publiciteit te zoeken, omdat dit voornamelijk positieve effecten voor het project heeft.

6 SAMENWERKING

De uitvoerders van de projecten zijn een overeenkomst met één of meer samenwerkingspartners aangegaan voor het uitvoeren van de experimenten. Deze samenwerking is gestimuleerd door het team Dagindeling ESF-3 omdat zo informatie en kennis van verschillende organisaties gebundeld kan worden en het product in een groter netwerk afgezet kan worden. Het verloop van de samenwerking wordt in dit hoofdstuk beschreven.

6.1 Samenwerking met projectpartners

In de tussentijdse monitormeting in april is aan de experimenten gevraagd met hoeveel partners zij samenwerken in het kader van het project. De experimenten hebben gemiddeld drie samenwerkingspartners. In de loop van het project hebben sommige projecten nieuwe samenwerkingspartners gezocht en zijn initiële samenwerkingsverbanden verbroken.

Tabel 6.1 Aantal samenwerkingspartners per project, in absolute aantallen en in percentages

	Aantal	Percentage
Geen samenwerkingspartners	1	4
1 samenwerkingspartner	5	19
2 samenwerkingspartners	5	19
3 samenwerkingspartners	7	27
4 samenwerkingspartners	2	8
5 samenwerkingspartners	3	12
6 samenwerkingspartners	1	4
7 samenwerkingspartners	2	8
Gemiddeld aantal samenwerkingspartners	3	100

De samenwerking tussen de hoofdaanvrager van het project en de samenwerkingspartners is niet voor alle experimenten zonder belemmeringen verlopen. Het kwam vrij vaak voor dat de samenwerking met één of meerdere partners niet goed verliep. De hoofdaanvragers ervaren dat de samenwerkingspartners niet altijd de middelen of de tijd hebben om gedurende de gehele looptijd van het project een continue bijdrage of investering te leveren.

Ondanks de problemen die er soms in de samenwerking zijn geweest, geeft men aan dat de samenwerking vaak essentieel is geweest voor het bereiken van de resultaten. Zonder de samenwerking waren veel projecten niet in staat geweest om de doelen te behalen die in het projectplan zijn beschreven. Als de samenwerking met de partner goed is verlopen, blijft de samenwerking na afloop van de projectperiode vaak bestaan. Wanneer het project na afloop van de subsidieperiode niet doorloopt, blijven organisaties toch vaak op het inhoudelijke thema of organisatorische terrein samenwerken (tabel 6.2).

Tabel 6.2 Het verloop van de samenwerking met de projectpartners, in absolute aantallen

De samenwerking …	Met alle partners	Met sommige partners	Met geen enkele partner
heeft nieuwe inzichten opgeleverd	9	13	3
heeft bijgedragen aan het succes van het project	11	12	3
is zonder belemmeringen verlopen	9	14	3
blijft voortbestaan na afloop van de projectperiode	8	11	2

6.2 Nieuwe samenwerkingspartners

Tijdens de looptijd van het project hebben zestien projecten nieuwe samenwerkingspartners gezocht. Bijvoorbeeld omdat de partners waar ze mee aan het begin van het project waren gestart wegvielen, of omdat de kennis en ervaring van de initiële partners en de uitvoerende organisaties niet toereikend bleken. Het is niet altijd eenvoudig geweest om nieuwe samenwerkingspartners te vinden. Het project liep soms vertraging op als er nieuwe projectpartners gezocht moesten worden. Het is de intentie van de nieuwe samenwerkingsverbanden om de samenwerking voort te zetten na afloop van de projectperiode, maar de meeste projecten leggen zich hier nog niet op vast.

7 AANDACHTSGEBIED

De 27 experimenten hebben gezocht naar oplossingen voor de problematiek rondom de combinatie van arbeid- en zorgtaken binnen vier thema's. Dit zijn allochtone taakcombineerders, kleinschalig zorgondernemerschap, landelijk gebied en implementatietrajecten. De experimenten kwamen driemaal per jaar samen voor een focusgroepsbijeenkomst, waarin er uitwisseling tussen projecten mogelijk was naast een plenair programma met inhoudelijke en beleidsonderwerpen.

7.1 Thema

Vrijwel alle experimenten zijn van mening dat hun project goed aansluit bij het thema waar ze zijn ingedeeld. Eén experiment vindt dat het experiment in mindere mate bij het thema past en één experiment vindt dat het project niet bij het thema past.

Hoewel meer projecten op hetzelfde thema hebben geëxperimenteerd, hebben zij verschillende effecten van beleidsveranderingen ondervonden. Tien projecten geven aan dat de beleidsveranderingen in het afgelopen jaar een positief effect hebben gehad op het verloop van het project, elf projecten hebben negatieve effecten gesignaleerd en vijf projecten geven aan dat beleidsveranderingen geen invloed hebben gehad op het project.

De strekking van de beleidsveranderingen die men heeft gezien, komt over het algemeen overeen. De experimenten ervaren dat er in het afgelopen jaar minder aandacht is geweest voor de combinatie van arbeid en zorg c.q. algemene dagindelingproblematiek en menen dat het beleid van de overheid het moeilijker maakt om producten op het gebied van dagindeling te implementeren bij organisaties of de overheid. Ondanks deze ervaringen zijn vrijwel alle projecten er in geslaagd om een product of dienst te creëren en te verspreiden. Daarnaast is er in de maatschappij en bij de overheid vaak aandacht voor specifieke terreinen die de combinatie van arbeid- en zorgtaken raken. Zo wordt er bijvoorbeeld geld vrijgemaakt om de positie van allochtonen in de samenleving te verbeteren of de tussenschoolse opvang te verbeteren. Sommige projecten hebben van dergelijke impulsen kunnen profiteren.

7.2 Focusgroepen

De focusgroepen zijn gedurende de looptijd van het project driemaal bijeen geweest. Er is een startconferentie geweest, na een half jaar is men bijeen gekomen en aan het einde van de projectperiode is er een slotconferentie geweest.

De meningen over de focusgroepen zijn over het algemeen positief. De mogelijkheid om in de focusgroepen kennis en informatie uit te wisselen tussen projecten die op elkaar lijken, wordt erg gewaardeerd. Projecten die qua opzet of uitvoering minder aansluiting hebben bij de ander projecten in de focusgroep waarderen de focusgroepsbijeenkomsten niet positief. Zij vinden de focusgroepen te vrijblijvend en te weinig functioneel. In de enquête geven projecten expliciet aan dat de focusgroepbijeenkomsten meer functioneel zijn wanneer de opzet en uitvoering van de overige projecten dichterbij hun eigen project liggen (tabel 7.1).

Tabel 7.1 Mening over de aard van de focusgroepen, het percentage positieve waarderingen

	A	B	C	D
Informatief	100	75	50	70
Adviserend	40	75	33	50
Stimulerend	60	75	50	70
Nuttig	80	100	50	70

A. Allochtone taakcombineerders B. Kleinschalig zorgondernemerschap C. Landelijk gebied D. Implementatietrajecten

Over het algemeen worden de focusgroepen gezien als een goede gelegenheid om kennis uit te wisselen en vindt men dat de focusgroep meerwaarde oplevert (tabel 7.2). De projecten zijn van mening dat de werkwijze in de focusgroepen in mindere mate oplossingsgericht is en dat het wenselijk is dat niet alleen problemen op tafel neergelegd worden, maar dat er ook structureel naar oplossingen gezocht wordt.

Tabel 7.2 Mening over invulling van de focusgroepen, het percentage positieve waarderingen

	A	B	C	D
Werkwijze oplossingsgericht	40	25	33	40
Deskundig begeleid	100	50	67	80
Levert meerwaarde	100	75	50	60
Goede kennisuitwisseling	100	100	33	70

A. Allochtone taakcombineerders B. Kleinschalig zorgondernemerschap C. Landelijk gebied D. Implementatietrajecten

Deze wens naar een oplossingsgerichte invulling van de focusgroep ligt in het verlengde van de wens naar een meer adviserende functie van de bijeenkomsten. Over het algemeen hebben de projecten behoefte aan een adviserende en ondersteunende rol van de medewerkers van Dagindeling ESF-3 in de individuele en in de groepsbijeenkomsten (tabel 7.1).

Aan de experimenten is gevraagd om een rapportcijfer tussen de 1 en 10 aan de focusgroepen te geven. Het gemiddelde cijfer dat men geeft is een 7,0. Het laagste cijfer dat door een project is gegeven, is een 4. Het hoogste cijfer is een 10. In verhouding tot de andere focusgroepen waarderen de projecten in het thema *allochtone taakcombineerders* de focusgroepen bijzonder hoog (tabel 7.3).

Tabel 7.3 Cijfers voor de focusgroepen naar thema

	5 of lager	6 - 7	8 of hoger
Allochtone taakcombineerders	0	1	4
Kleinschalig zorgondernemerschap	1	2	1
Landelijk gebied	3	1	2
Implementatietrajecten	1	6	3

8 TEVREDENHEID

In het vorige hoofdstuk is reeds ingegaan op de tevredenheid van de projecten over de focusgroepen. In dit laatste hoofdstuk zal ingegaan worden op de tevredenheid over het team Dagindeling ESF-3, NIZW en B&A Groep. Tot slot geven de adviseurs van team Dagindeling ESF-3 hun mening over de experimenten.

8.1 Tevredenheid over Projectteam Dagindeling ESF-3

Over het algemeen zijn de projecten tevreden over de ondersteuning die ze van de adviseurs ontvangen. De betrokkenheid van de adviseurs wordt erg gewaardeerd door de projectleiders. In iets mindere mate is men tevreden over de begeleidende rol die de adviseurs hebben bij de uitvoering van de projecten. Enkele projecten geven aan dat ze in de loop van het project steeds minder contact hebben gehad met het team, terwijl ze dat wel wenselijk hadden gevonden (tabel 8.1).

Het Projectteam Dagindeling ESF-3 begeleidt de experimenten intensief op het inhoudelijke, procesmatige en financiële vlak in de opstartfase van het project. Voor de inhoudelijke ontwikkeling van projecten en het directe contact in de resterende projectperiode zijn het NIZW en de B&A Groep ingehuurd.

Tabel 8.1 Tevredenheid over het team Dagindeling ESF-3, in absolute aantallen

	Positief	Neutraal	Negatief
Informatief	19	5	1
Adviserend	17	5	3
Begeleidend	12	9	4
Betrokken	20	4	1

De werkwijze van het team Dagindeling ESF-3 wordt door vrijwel alle projecten positief gewaardeerd. Eén project heeft ervaren dat de adviseurs niet oplossingsgericht werken (tabel 8.2). Het gemiddelde rapportcijfer dat de projecten aan de adviseurs geven is een 7,8. Het laagste cijfer dat is gegeven is een 5 en het hoogste een 10. Het gemiddelde cijfer valt gezien de waardering in de tabellen 8.1 en 8.2 voor het gevoel wellicht hoog uit, maar dit komt doordat enkele experimenten het team Dagindeling ESF-3 met een 10 hebben gewaardeerd.

Tabel 8.2 Tevredenheid over de werkwijze van het team Dagindeling ESF-3, in absolute aantallen

	Eens	Neutraal	Oneens
Het team werkt oplossingsgericht	19	5	1
De medewerkers zijn deskundig	20	5	0
Het team is betrouwbaar	21	4	0
Het team is flexibel	20	4	0

De producten die door Dagindeling ESF-3 aan de projecten zijn aangeboden worden over het algemeen redelijk positief beoordeeld (tabel 8.3). De website wordt het minst gewaardeerd. Gedurende de looptijd van het project is het internetadres van de website van Dagindeling gewijzigd. Hierdoor is het mogelijk dat experimenten pas in een laat stadium van de projectperiode gebruik zijn gaan maken van de website, of dat zij helemaal geen gebruik hebben gemaakt van de website.

Tabel 8.3 Waardering voor de producten van Dagindeling ESF-3, in absolute aantallen

	Positief	Neutraal	Negatief
Financiële hulpmiddelen	16	4	3
Introductiemiddag financiële hulpmiddelen	13	7	1
Website	8	9	5
Expertmeetings	15	7	2

8.2 Tevredenheid over NIZW

Over het algemeen is men positief over de ondersteuning die de experimenten in het *landelijk gebied* van het NIZW heeft ontvangen. Met name het informatieve gehalte wordt gewaardeerd. Daarentegen ervaart men het NIZW als minder begeleidend (tabel 8.4).

Tabel 8.4 Waardering voor het NIZW, in absolute aantallen

	Positief	Neutraal	Negatief
Informatief	7	1	0
Adviserend	5	2	0
Begeleidend	3	3	1
Betrokken	5	2	1

De werkwijze van het NIZW wordt positief gewaardeerd (tabel 8.5). Het gemiddelde rapportcijfer voor het NIZW is een 7,3. Het laagste cijfer dat men aan het NIZW heeft gegeven is een 6 en het hoogste cijfer is een 8.

Tabel 8.5 Waardering voor de werkwijze van het NIZW, in absolute aantallen

	Eens	Neutraal	Oneens
Het NIZW werkt oplossingsgericht	4	3	0
De medewerkers zijn deskundig	5	2	0
Het NIZW is een betrouwbare organisatie	5	2	0
Het NIZW is een flexibele organisatie	4	3	0

8.3 Tevredenheid over de B&A Groep

De projecten *kleinschalig zorgondernemerschap* en *allochtone taakcombineerders, diversiteit en dagindeling* zijn geadviseerd door de B&A Groep. Zij zijn over het algemeen tevreden over de ondersteuning (tabel 8.6).

Tabel 8.6 Waardering voor de B&A Groep, in absolute aantallen

	Positief	Neutraal	Negatief
Informatief	4	4	1
Adviserend	5	3	1
Begeleidend	4	3	1
Betrokken	5	3	0

Deze tevredenheid komt ook terug in de waardering voor de werkwijze van de B&A groep (tabel 8.7). Het gemiddelde rapportcijfer dat men de B&A Groep geeft, is een 7,0. Het laagste cijfer dat zij ontving is een 5 en het hoogste een 8.

Tabel 8.7 Waardering voor de werkwijze van de B&A Groep, in absolute aantallen

	Eens	Neutraal	Oneens
De B&A Groep werkt oplossingsgericht	4	4	0
De medewerkers zijn deskundig	5	4	0
De B&A Groep is een betrouwbare organisatie	5	3	0
De B&A Groep is een flexibele organisatie	2	5	0

8.4 Tevredenheid over de experimenten

De adviseurs die een jaar lang de projecten hebben begeleid is gevraagd om dezelfde vragen over de resultaten van de projecten in te vullen als de projecten hebben gedaan. In tabel 2.1 op pagina 5 is de waardering van de projecten voor hun eigen experiment gegeven en in tabel 8.8 is de waardering van de adviseurs gegeven. De adviseurs zijn over het algemeen meer neutraal in hun waardering van de projecten. De projecten hebben de eigen experimenten positiever gewaardeerd dan de adviseurs.

Tabel 8.8 Tevredenheid van adviseurs over de experimenten, in absolute aantallen

	Positief	Neutraal	Negatief
Producten vergemakkelijken combineren arbeid- en zorgtaken	3	20	2
Creatieve oplossingen voor combineren arbeid- en zorgtaken	4	21	0
Samenwerkingsverbanden vergemakkelijken combinatie taken	2	22	1
Resultaten zijn breed implementeerbaar	1	23	1
Problematiek combinatie arbeid- en zorgtaken op agenda gezet	7	3	15

Het gemiddelde cijfer dat de adviseurs aan de projecten geven is een 7,0, met als laagste cijfer een 5 en als hoogste cijfer een 9. De projecten waarderen hun eigen experimenten met een gemiddelde van 7,8, waarbij verschillende projecten zichzelf hebben gewaardeerd met een 10.

9 SAMENVATTING

Eén procent van het Nederlandse ESF-3-budget is beschikbaar voor experimenten Dagindeling. Het Projectteam Dagindeling ESF-3, van de afdeling Dagindeling/Levensloop van de Directie Coördinatie Emancipatiebeleid van het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid, organiseert een jaarlijkse aanvraagronde. Het ESF-3-budget voor dagindeling is specifiek ingezet voor taakcombineerders met een laag inkomen en voor allochtone taakcombineerders. Het gaat om experimenten die in de lokale, regionale praktijk oplossingen ontwikkelen en uitproberen. In de eerste ronde (2002) zijn 27 experimenten gestart in vier aandachtsgebieden.

9.1 Bereikte resultaten

Van de 27 projecten die in november 2002 zijn gestart, zijn er 25 in geslaagd om het beoogde product of de beoogde dienst volledig of deels te realiseren. Gedurende de looptijd van het project hebben veertien experimenten hun doelen bij moeten stellen omdat ze te maken kregen met organisatorische, maatschappelijke en economische tegenslagen. De projecten hebben de looptijd van de projectperiode daarnaast vaak als te kort ervaren. Ondanks deze tegenwind zijn vrijwel alle projecten erin geslaagd om een product of dienst te creëren of te implementeren die het combineren van arbeid- en zorgtaken vergemakkelijkt. De projecten zijn over het algemeen bijzonder tevreden over hun eigen project. Zij waarderen hun eigen project gemiddeld met een 7,8. Na afloop van de projectperiode wordt een kwart van de experimenten beëindigd omdat het doel is bereikt en bijna de helft wordt voorgezet in beleid of door middel van alternatieve financiering.

9.2 Overdragen en verspreiden van de resultaten

De experimenten hebben producten en diensten gerealiseerd die het combineren van arbeid- en zorgtaken vergemakkelijken. Deze overdraagbare producten worden door organisaties, bedrijven en overheden overgenomen. De verspreiding van de resultaten van de experimenten heeft voor de meeste experimenten reeds plaatsgevonden en zal in de toekomst verder voortgezet worden. 45 procent van de experimenten heeft reeds een plan waarin de mogelijkheden en middelen voor de verspreiding zijn vastgelegd. Daarnaast worden de resultaten verspreid door de politici en beleidsmakers die in de loop van het jaar interesse in de experimenten hebben gehad. Met name gemeentelijke politici, gemeentelijke beleidsmakers en maatschappelijke organisaties en instellingen hebben interesse getoond. Slechts één experiment heeft geen aandacht van beleidsmakers gehad; de overige projecten hebben de interesse gewekt van een of meerdere beleidsmakers uit verschillende overheden en organisaties.

9.3 Het bereik van de doelgroep

De experimenten hebben moeite gehad om de potentiële eindgebruikers van hun product en de feitelijk bereikte groep te benoemen en af te bakenen. Dit maakt dat het aantal bereikte eindgebruikers moeilijk vast te stellen is en de cijfers in het eindrapport voorzichtig geïnterpreteerd moeten worden. De redenen die maken dat de doelgroep niet of deels bereikt zijn hebben te maken met economische en maatschappelijke ontwikkelingen die een nadelige invloed hebben gehad op de situatie waarin de projecten hebben geëxperimenteerd.

9.4 Publiciteit

23 projecten zijn er in geslaagd om de publiciteit te halen. tien projecten hebben zelf de publiciteit gezocht, vier projecten zijn benaderd door de pers en negen projecten zijn op beide manieren in de media gekomen. De meeste pers is behaald op lokaal en regionaal niveau en daarnaast is er relatief veel in (vak)tijdschriften gepubliceerd. Over het algemeen hebben projecten ervaren dat het voordelig is om actief de publiciteit te zoeken, omdat dit vaak positieve effecten voor het project had.

9.5 De samenwerking met projectpartners

Gemiddeld genomen zijn de hoofduitvoerders van de projecten met drie partners een samenwerkingsverband aangegaan. Deze samenwerking is gestimuleerd door het team Dagindeling ESF-3, omdat zo informatie en kennis gebundeld kan worden en de resultaten van het experiment in een groter netwerk afgezet kunnen worden. De samenwerking tussen de hoofdaanvrager van het project en de samenwerkingspartners is niet voor alle experimenten zonder belemmeringen verlopen. Het kwam vrij vaak voor dat de samenwerking met één of meerdere partners niet goed verliep. De hoofdaanvragers ervaren dat de samenwerkingspartners niet altijd de middelen of de tijd hebben om gedurende de gehele looptijd van het project een continue bijdrage of investering te leveren. Ondanks de problemen die er soms in de samenwerking zijn geweest, is deze vaak essentieel voor het bereiken van de beoogde doelen. Tijdens de looptijd van het project hebben zestien experimenten nieuwe samenwerkingspartners gezocht omdat een initiële samenwerkingspartner wegviel of bleek dat er specifieke kennis of ervaring bij de samenwerkingspartners ontbrak. Het merendeel van de samenwerkingspartners heeft de intentie om na afloop van de projectperiode samen te blijven werken, ook wanneer het experiment stopt.

9.6 Het aandachtsgebied

De experimenten zijn van mening dat het huidige economische klimaat in Nederland het moeilijker maakt om producten te implementeren in organisaties die het combineren van arbeid- en zorgtaken vergemakkelijken. Desondanks zijn vrijwel alle projecten erin geslaagd om een product of dienst te creëren en te verspreiden. Experimenten die op hetzelfde thema experimenteren ontmoeten elkaar driemaal per jaar in een focusgroep. De meningen van de projectleiders over de focusgroepen zijn over het algemeen positief. Gemiddeld waardeert men de focusgroep met een 7,0. De mogelijkheid om in de focusgroep ervaringen en informatie uit te wisselen met projecten die aan een vergelijkbaar experiment werken, wordt positief ervaren. Wel hebben de projecten behoefte aan een meer oplossingsgericht en adviserend karakter van de individuele bijeenkomsten met adviseurs van team Dagindeling ESF-3 en de focusgroepsbijeenkomsten. Het Projectteam Dagindeling ESF-3 waardeert de focusgroepen positief, omdat het resultaten, knelpunten en oplossingsrichtingen in beeld brengt voor implementatie en mainstreaming.

9.7 Tevredenheid

De betrokkenheid van de adviseurs bij de projecten wordt door de projecten bijzonder gewaardeerd. Enkele projecten geven aan dat zij graag een intensieve begeleidende en adviserende rol van de adviseur gedurende de gehele looptijd van het project hadden gezien. Het team Dagindeling ESF-3 wordt gewaardeerd met een 7,8. Over de adviserende organisaties, NIZW en B&A Groep, is men ook tevreden. Zij worden respectievelijk met een 7,3 en een 7,0 gewaardeerd. De adviseurs van Dagindeling ESF-3 zijn over het algemeen meer neutraal in hun waardering voor de projecten dan de projecten zelf. De projecten hebben de eigen experimenten positiever gewaardeerd dan de adviseurs, respectievelijk een 7,8 tegenover een 7,0.